

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 28

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Krødsherad

Emne: Drikk til maten til kvelds

Bygdelag:

Oppskr. av: Frithjof G. Fossum

Gard: Gjøsen

(adresse): Flakkeim, Vikusund

G.nr. 221 Br.nr. 1-2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Med etts nye ragnoli.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Mjålk.

1) Dei brukte mykje meir mjålk i eldre tid enn no. Dei brukte mjålk på gardane til falk og fe. Mjålkproduksjonen var heller ikkje so stor da som no. Det ^{var} mindre med hø og mjålksofs, forhaldet var slare krøkerhold, stor og småkrøker, som osu og geit. Dei hadde for mange dyr i forhold til aringa, og feringa var deretter, og mjålkemengda liten. Det var nok kinnar smør og ryebrød, som det gikk for det meste med til hushaldet, og ^{var} skillefj skredda da enn no.

Det var ikkje vandt enn hjilje da, kåde ^{var} kvein-
ne- og karsida. For hús manneplassane var dei glade over å få plassert barn og ungdom på handegardane. Dei fekk da smør og kled, og det hadde mykje å seigje i dei tida.

Det fann ikkje separatorer i den tida. Den nye mjålk mjålk var sett bort i mjålkeringer, aftast på ei hylle under bakket i kjåk-kemur, og rjames skurna os. Skuma mjålk var aftast sett bort til surring og brukt altid grauten.

2) For kaffidrikkinga var det for alvor, laga dei ofte kaffe, som dei drakk altid maten.

Dei vunde opp skum mjølk til ho hadde, og kotte
sa appi litt sur mjølk, or ho kresta seg.

Det var helst småbarna som drakk myseilt mjølk.
og mindre brukte til vaksne. Sam bestedrykk var
sürmjølk, god og asen (or det beste; ho), fersk
i ta lil, skilig; sømarrømmen.

3) Sam bestedrykk var også lange blande, kotte
valn med sür mjølk. Det var godt for barna.
Det var brukte no og.

Sam sette mjølk i kretjeralt og lot ho
stå til ^{for} varpsam valn, og so sur at det pitt-
na i ho. Mange likte det over godt altåt over-
graulen. - Saup vark og bruke til grautevale.

Na da mjølkproduksjonen har auka
og meieri byggt, har dei gjernu skum mjølk
i retar og drikk ho sat eller sur, til graut
eller annan mat; men det var brukte
mindre or heil mjølk no enn før.

Øll.

4) Har lengt ein nytt heim brygje ål til kras-
dreg drykk, 4 ikkje godt å seija. Det var no
helt til gal dei brygje, godt maltål, som dei
hodde på ei kjerne som stod i kjellaren,
og den var or star at dei hodde ål 5-6 (vi-
kar uteller. Og kjernene ikkje til at det var
vanleg å brygje ål som dei hodde i anna.

Det var jula som berde ål, og alle som kom
til gards, måtte smaka på det, og kjernene
ville gjernu alle ha berte ålet. Det var rekna
som ei star dra og vitna om dugande kvinne.

Kaffi.

Når og med kva hoie dei tok til med
å drinke kaffi i bygda, er heller ikkje godt
å seija, men eg veit da at best færdig minn,
som var født omkring år 1800, brukte kaffi.

Men det var nok ikkje alle menneskegjett, og det var
vidt utbreiddt hoes, kruller, grovial o. s. b. den var
brukt.

6) I 1860-70  ra var bruket kaffi kvardagsdrykk.

7) No er det kaffi til frukost, etter middag og
middey, og so til efterret. Det er mindst
4 ganger om dagen.

8) Sam vanleg var grovmalet kaffi burt opp
i kaldt eller varmt vatn og gitt eit oppskot.

Fl re skinn og h ilte egg var av same h rt
p  for   f r den klar, og eg mit om same om
bruka   ha sm r i kaffien n r dei dr kk den,
men dei brukar da ikkje fl gti.

Det fins nok s nni dei som sp r i kaffi-
gr tt. Er det gr tt i kaffen, sl ngjer dei den
mindst og brukar den p  si sk l. N r v rta er
v nnar, ser dei p  dei figurane i kaffen som
gruben har laga, og sp r deretter.

9) Sukker var no som f r bruket til kaffien.

F r i h nd var det g rne brun sukker som var
brukt til kvardag, men kvitt heppesukker til fro-
mand- og h gheit br tt. Brun sukker var al-
kj pt ferdig, men det var og dei som k ka suk-
keret sitt sj lvst, og f rin. No var det berre
brukt kaffi n r.

10) Dei brukar fl gti eller mj lk i kaffien,
og det fins dei og som brukar m pa egg
i k g.

Slutt

Te var ikkje brukt til kvardagsdrykk
og er elles lite brukt i bygda. Den kom vel
til bygda i 1870-80  ra, men har ikkje vore
spesielt hlakkt almenheitige f lt.

Njare drykk.

Njare drykk, som Njap al, v rtol, sellus og br s

4
nær nok brukt ein del, men ajildan til kvar-
dag. Det er mein ved sine hørs t. d. høgheder,
gjeste bord, krusløp og gjevæl at dei nær brukta.

5220